

SVENSKT NÄRINGSLIV

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:

2026-43

Er referens/dnr:

Fi2026/00350

20260518

Remissvar avseende betänkandet Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning (SOU 2025:118)

Svenskt Näringsliv samlar över 60 000 företag och 49 bransch- och arbetsgivarorganisationer. Vi företräder näringslivet i Sverige.

Svenskt Näringsliv vill redan inledningsvis framhålla att betänkandet på ett mycket bra och transparent sätt synliggör de betydande tillämpningsutmaningar som följer av EU:s dataförordning.

Att tillämpa EU:s digitala regelverk inklusive dataförordningen innebär höga administrativa kostnader, och kostnaderna ökar för företag som verkar gränsöverskridande. Skillnader uppstår bland annat genom nationell överimplementering och olika tolkningar av EU-rätten.

Svenskt Näringsliv välkomnar ambitionen med EU:s dataförordning att skapa ett *harmoniserat och rättvist regelverk* för dataekonomin. För att lyckas måste de svenska kompletterande bestämmelserna utformas så att de är rättssäkra, proportionerliga och praktiskt genomförbara, och inte går längre än vad EU-rätten kräver.

Viktigt att uppmärksamma är pågående EU-arbete för att förenkla det digitala regelverket. Digital Omnibus innehåller ändringsförslag som bland annat ändrar innehållet i dataförordningen. Det rådande förenklingsarbetet är viktigt. Arbetet med Digital Omnibus innebär samtidigt stor osäkerhet för företag vilket måste beaktas i såväl genomförandet, vägledningen och tillsynen av dataförordningen.

Sveriges digitala förutsättningar gör att EU:s reglering av data och dataanvändning får stor näringspolitisk betydelse för svenska företag. Sverige ligger långt fram i

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 8 553 430 00
svensknaringsliv.se Orgnr: 802000-1858

digitalisering och presterar över EU-genomsnittet i flera centrala indikatorer i EU:s uppföljning av det digitala decenniet. Samtidigt innebär vår starka utgångsposition att nya, detaljstyrande och kumulativa krav riskerar att få ett oproportionerligt genomslag på svenska företagsinvesteringar, innovationsförmåga och konkurrenskraft. Därför är det särskilt viktigt att regler och kompletterande bestämmelser utformas proportionerligt, riskbaserat och utan överimplementering.

Sammanfattande ståndpunkter

- Vi välkomnar ambitionen om ett harmoniserat och rättvist regelverk för dataekonomin och betonar att svenska kompletterande bestämmelser måste vara rättssäkra, proportionerliga och praktiskt genomförbara utan överimplementering.
- Vi tillstyrker att PTS utses till behörig myndighet, under förutsättning att uppdraget resurs- och kompetenssätts samt att tillsynen utformas riskbaserat.
- Vi accepterar sanktionssystemet i princip men efterfrågar en tydlig sanktionstrappa med möjlighet till rättelse innan sanktionsavgift, och en återhållsam tillämpning.

Ytterligare ståndpunkter med anledning av Digital Omnibus

- Offentliga organs datatillgång vid allmänt nödläge måste vara strikt avgränsad och ändamålsbunden. Data som delas enligt kapitel V i dataförordningen ska inte kunna vidareutnyttjas som öppna data.
- Skyddet för företagshemligheter och immateriella rättigheter måste vara robust; vi stödjer starkt vägransrätt vid hög risk för olaglig spridning och anser att affärshemligheter uttryckligen bör undantas från dataförordningens tillämpningsområde.
- Ersättning med anledning av tvingande datadelning ska vara full och marknadsmässig samt minst täcka faktiska kostnader.

Närmare om Svenskt Näringslivs ståndpunkter

1. Utredningen föreslår att PTS utses till behörig myndighet.

Tillstyrks. Ett samlat ansvar hos PTS minskar fragmentering och ger näringslivet en tydlig kontaktpunkt.

Trots utredningens insats ser Svenskt Näringsliv brister i framförhållningen kring tillsättningen av behörig myndighet. Dataförordningen är som känt redan i kraft. Det är därför avgörande att beslut om ansvarig myndighet fattas skyndsamt och att uppdraget ges ett tydligt mandat och ansvarsfördelning gentemot andra berörda myndigheter.

Uppdraget behöver resurs- och kompetenssättas (teknik, juridik och kommersiell förståelse) för att PTS ska kunna ge kvalificerad vägledning och bedriva förutsebar och rättssäker tillsyn.

Tillsynen måste vara riskbaserad och proportionerlig, med fokus på de mest väsentliga riskerna och med beaktande av SME:s förutsättningar.

Svenskt Näringsliv välkomnar att utredningen föreslår anslagsfinansiering för tillsyn och regulatorisk testverksamhet, medan avgift tas ut vid prövning av ansökan om certifiering av tvistlösningsorgan. Det är en rimlig princip: avgifter bör bara användas när det finns en tydlig koppling till en enskild aktörs nytta, medan samhällsbärande uppgifter bör finansieras via anslag. Kommunerna ska ha en timbaserad efterhandsdebitering. Det ger transparens och en möjlighet för företagen att se och vid behov ifrågasätta kostnaderna.

2. Utredningen föreslår ett system med sanktionsavgifter för överträdelse.

Vi stödjer att sanktioner ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande, men efterfrågar en tydlig sanktionstrappa. Utgångspunkten bör vara varning/föreläggande och möjlighet till rättelse innan sanktionsavgift.

Bestämmelserna bör tillämpas med stor återhållsamhet och i linje med rättssäkerhet och proportionalitet.

Vid bedömningen bör hänsyn tas till företagets roll i värdekedjan och deras faktiska kontroll över relevanta data och system.

3. Offentliga organs rätt att begära data vid "exceptionellt behov"

Offentliga organs möjlighet att enligt dataförordningen begära data vid exceptionellt behov är särskilt ingripande för företag. Begreppen "exceptionellt behov" och "allmänt nödläge" är inte tillräckligt snävt och rättssäkert avgränsade. Oklarheter skapar oförutsebarhet och risk för godtyckliga ingrepp.

Vi noterar att Digital Omnibus avgränsar kapitel V till situationer som utgör allmänt nödläge, vilket är välkommet. Om förslagen antas (bl.a. utvidgad definition av datahållare och möjlig konsolidering av EU:s dataförvaltningsförordning och direktivet om öppna data) bör det samtidigt förtydligas att data som delas enligt kapitel V: (i) endast får användas för det specifika ändamål som motiverat begäran, och (ii) inte omfattas av regler om vidareutnyttjande/öppna data, med undantag för officiell statistik på aggregerad nivå.

4. Åtgärder för att minska hinder och främja innovation

Det är mycket bra att utredningen har haft särskilt fokus bl.a. på "Åtgärder för att minska administrativa hinder för företag och offentliga organ".

Regulatorisk sandlåda hos PTS. Vi stödjer förslaget. Sandlådan bör ha låga trösklar och vara tillgänglig även för SME. Testverksamheten bör även höja kunskapen hos aktörer som inte deltar och resultat bör publiceras skyndsamt.

Informationsinsatser. Vi tillstyrker förslag att PTS ges i uppdrag att stärka informationsspridning och datakompetens. För att företagen ska kunna omsätta regelverket i praktiken krävs tydlig, samordnad och lättillgänglig vägledning.

Sverige bör ta en aktiv roll och verka för att utveckla tydlig vägledning samt frivilliga standardavtal kopplade till dataförordningen och Digital Omnibus, både pågående och kommande arbete inom EU. Det är viktigt att svenska intressen och erfarenheter bidrar till utformningen så att regelverken blir praktiska och tydliga för företag.

Förhållandet till annan lagstiftning. Företag efterfrågar särskild vägledning om hur dataförordningen samspelar med annan relevant lagstiftning, såsom dataskydd, cybersäkerhet, upphovsrätt, databasskydd och skydd för företagshemligheter. Det är viktigt att samordningen inom EU samt mellan olika tillsynsmyndigheter nationellt, särskilt PTS (dataförordningen) och Integritetsskyddsmyndigheten (GDPR), är tydlig i praktiken, så att företag inte hamnar mellan olika tolkningar och krav.

Upphovsrätt och databasskydd. Svenskt Näringsliv tillstyrker en upplysningsbestämmelse i upphovsrättslagen. Det skapar tydlighet utan komplexa lagändringar. Det är samtidigt centralt att databasskyddet (sui generis) upprätthålls där dataförordningens undantag inte är tillämpliga.

Skyddet för företagshemligheter. Utredningens uppdrag omfattar inte ändringar som rör skyddet för företagshemligheter. Detta är likväl en kritisk fråga och Svenskt Näringsliv vill därför erinra om att begäranden och utlämnande enligt dataförordningen inklusive kompletterande bestämmelser måste förenas med robusta rättsliga och tekniska skyddsåtgärder så att kommersiellt känslig information inte sprids till obehöriga.

Svenskt Näringsliv välkomnar att Digital Omnibus stärker skyddet, bl.a. genom rätt att vägra utlämning av företagshemligheter vid "hög risk för olaglig spridning" till tredjeland med svagare skydd. Förslaget går dock inte tillräckligt långt. Ett otillräckligt skydd riskerar att leda till förlorade konkurrensfördelar och minskade incitament till innovation.

Svenskt Näringsliv vidhåller att datadelning aldrig får ske på bekostnad av skyddet för företagshemligheter eller immateriella rättigheter. För att säkerställa förutsebarhet och skydd anser Svenskt Näringsliv att affärshemligheter uttryckligen bör undantas från dataförordningens tillämpningsområde.

5. Regler om "skälig ersättning"

I betänkandet redogörs för möjligheterna att lämna ersättning till datahållare. Med anledning av Digital Omnibus bör det förtydligas att skälig ersättning enligt artikel 20 i dataförordningen innebär full och marknadsmässig ersättning som minst täcker de faktiska tekniska och organisatoriska kostnader som uppstår vid en begäran (inklusive vid allmänt nödläge). Eventuella följdändringar i skäl bör göras så att skäl och artiklar är systematiskt samstämmiga.

Kompensationsrätten bör dessutom omfatta även small mid-caps bolag.

Processer och kontaktvägar för begäranden behöver vara standardiserade och enkla, så att administrationen minimeras för företag – särskilt under en pågående kris.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Grén

Carola Ekblad